

Сайтът desebg.com публикува **част 3** от разследването за „Имекстраком“ – първата задгранична фирма на комунистическия режим, регистрирана през 1961 г. чрез подставено лице във Вадуц, Лихтенщайн, за да се прикрие българското участие в нея по няколко оръжейни сделки. В **част 3** се разказва за ликвидирването на „Имекстраком“ и предаването на ръководителя на „Тексим“ Георги Найденов от ДС в резултат на ефекта върху няколко икономически субекта в НРБ след смачкването на Пражката пролет от СССР. Поредицата е част от документалното изследване на журналиста Христо Христов [„Империата на задграничните фирми“](#) – създаване, дейност и източване на дружествата с българско участие зад граница 1961-2007 г., издадено от „Сиела“ през 2009 г. и преиздадено през 2015 г.

Под съветски натиск Живков нарежда разформироването на „Тексим“

Един от малко известните ефекти на смачкването на Пражката пролет през 1968 г. от СССР в НРБ е замразяването на експериментите в икономиката на България през 60-те години. Под натиск от Москва, която се опасява от отклонения в плановата икономика, Тодор Живков дава нареждане „Тексим“ да се разформирова, а Георги Найденов да бъде осъден.

„Очевидно и под влиянието на съветския натиск Тодор Живков стигна до заключението, че е по-добре да се ликвидира „Тексим“, за да си няма той лично никакви главоболия“, посочва бившият член на ЦК на БКП и министър на външната търговия Лъчезар Аврамов.

Първият партиен и държавен ръководител умело използва случая, за да си разчисти сметките с Лъчезар Аврамов, с вицепремиера Живко Живков и с вътрешния министър ген. Ангел Солаков. Последният е освободен и е свален от всички постове в партията, като един от мотивите за това е отказът му МВР да проведе поръчаното следствие срещу ръководството на „Тексим“.

На X конгрес на БКП през 1971 Лъчезар Аврамов е наказан заради случая „Тексим“ и е снет от длъжност зам.-председател на Министерския съвет и министър на външната търговия, както и от поста кандидат-член на Политбюро.

По същите причини е отстранен и зам.-председателят на Министерския съвет Живко Живков. Бившият вицепремиер заключава:

„Експериментът завърши с разгрома на икономическата групировка „Тексим“ и с прекратяване дейността на „Булет“ и на старата „Родопа“ независимо от положителните и силно насърчителни икономически резултати.“

Първият секретар на ЦК раздава „правосъдие“

Ръководството на „Тексим“ е изправено на съд през 1971 г., но е оправдано от първата съдебна инстанция. Това принуждава Живков да даде указания на Върховния съд да започне ново дело. На него Найденов е осъден на 20 години затвор.

„Може да се каже, че „Тексим“ започна от нула през 1962 г., а когато го закриха и осъдиха през 1970 г., имаше активи за повече от 70 млн. щатски долара. „Тексим“ беше стопроцентов успешен опит да се въведе в България пазарната икономика“, посочва

Лъчезар Аврамов.

По думите му против „Тексим“ и за закриването му се обявяват Сава Дълбоков, който тогава завежда отдел „Финансов“ на ЦК на БКП, Пенчо Кубадински, тогава министър на транспорта, Тано Цолов – зам.-председател на Министерския съвет, отговарящ за промишлеността. Същите хора са и против кооперирането с „Рено“ в рамките на „Булет“ в Пловдив през 1963-1965.

Залогът „Имекстраком“

В делото срещу Найденов „Имекстраком“ има ключово значение. Имуществото на „Тексим“ за над 10 млн. долара е съсредоточено именно в тази фирма и създава огромни проблеми на Тодор Живков, тъй като по силата на регистрацията във Вадуц офицерът от разузнаването е собственик на всички активи, а акциите на фирмата се намират при администратора ѝ – лихтенщайнския адвокат д-р Иво Бек.

След ареста на Найденов неговият партньор в „Имекстраком“ – алжирският оръжеен търговец Мабет Шареф, предявява претенции към част от собствеността и поставя условие съдружникът му да не бъде съден. Той блокира сметките на фирмата и налага запор върху авоари на Българската външнотърговска банка в Цюрих и Женева.

През април 1970 г. правителството на Тодор Живков се вижда принудено да създаде специална комисия за разрешаване на проблемите с имуществото на „Имекстраком“. Бившият началник на Шести отдел в Шесто управление Димитър Иванов, който се запознава с разработката на ДС по случая „Тексим“ при постъпването си на работа в Шесто управление на ДС, посочва:

„След като Найденов е задържан, българското следствие го пита къде са документите на фирмата. Той обещава, че ако го пуснат до Лихтенщайн, ще ги донесе. Потвърждава, че фирмата и имуществото ѝ са изцяло българска собственост. Найденов заминава за Вадуц, придружен от двама следователи, считани за най-подготвени в търговското право – майорите, впоследствие генерали, Костадин Коцалиев и Петко Кипров. Макар да се срещат с д-р Иво Бек и да го информират, че Найденов е подследствен, той, преди да

*предаде документа за собственост (съгласно предварителната уговорка с Найденов),
вписва в него като равностоен собственик и Мабет Шареф.* □ □ □

Въпреки че е издирван от алжирското правителство, Шареф пристига в София с адвоката си и се среща с вицепремиера Живко Живков, пред когото поставя условието, че ще прехвърли собствеността върху „Имекстраком“ изцяло на Найденов, ако той не бъде съден. Бившият вицепремиер разказва:

„През лятото на 1970 г. в страната пристигна Мабет Шареф (д-р Хашеми), който предяви правото си на дял като съдружник в общата фирма в Лихтенщайн „Имекстраком“. Създаде се сложна ситуация. Намиращият се в затвора Георги Найденов беше в изолация и ако не се предприемеха бързи действия, д-р Хашеми, ако пожелаеше, можеше фактически да обсеби цялото имущество на фирмата.

Реших да използвам случая и да опитам да освободя от затвора Георги Найденов. Заминах със самолет за Варна и намерих Тодор Живков в неговото бунгало на евксиноградския плаж. Описах му опасното положение, което се създаваше за нашата страна. Посочих му, че единственият изход е да се освободи от затвора Георги Найденов, за да влезе в преговори със своя съдружник. Аргументите ми бяха необорими. Това ядоса Тодор Живков и той твърде несдържано процеди през зъби: „Направи, каквото си намислил, но знай, че Георги Найденов бял ден няма да види.“

Като излезе на свобода, Георги Найденов се срещна със своя съдружник, преговаря с него и се споразумяха за обезщетението на алжиреца. Фирмата изцяло беше прехвърлена и стана собственост на българската държава.“

Христо Христов

ИМПЕРИЯТА НА ЗАДГРАНИЧНИТЕ ФИРМИ

Създаване, дейност и източване
на дружествата с българско участие
заг граница 1961-2007

